

KONGRE - TOPLANTI

EHL-İ BEYT SEMPOZYUMU

Yrd.Doç.Dr.M.Bahaüddin Varol
Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Muharrem ayı, hicrî takvimin birinci ayı olmasının yanında gerek Hz.Peygamber'in hadislerinde yer almasıyla gerekse tarihte bu ay içerisinde cereyan eden hâdiseler yönüyle müslümanlar nezdinde ayrı bir yere sahiptir. Aşura günü olarak adlandırılan 10 Muharrem ise, öncesi ve sonrasıyla birlikte Hz.Peygamber'in oruç tutulmasını tavsiye ettiği günler arasındadır. Diğer taraftan Hz.Hüseyin'in şehid edildiği gün olması nedeniyle de müslümanlara tarihin acı bir gününü hatırlatan bir yönü vardır. Şia ve Alevî düşüncesinin temel argümanlarından olan Ehl-i beyt ve 12 imam sevgisinin bu günler vesilesiyle gündeme gelip medya ve kamuoyuna yansması olağan bir durum halini almıştır.

İşte böyle bir zamanlama ile gerçekleştirilen Ehl-i Beyt Sempozyumu, her yılın son sayısını özel bir konuya tahsis eden Marife dergisinin 2004 yılı özel sayısının Ehl-i beyt'i konu edinmesi nedeniyle yayın ekibinin konunun bir sempozyum şeklinde ele alınması fikrine Konya'nın merkez Meram Belediye Başkanlığının verdiği destek ile ortaya çıkmıştır. Böyle bir özel sayı ile desteklenmesinin yanısıra 10 Muharremde gerçekleştirilmesi sempozyumu daha da ilgi çekici hale getirmiştir.

20 Şubat 2005 günü gerçekleştirilen sempozyum Konya'nın seçkin toplantı merkezlerinden Konevî Kültür Merkezinde iki oturum halinde yapılmıştır. Sempozyum Sabah 10.00'da Kur'an-ı Kerim tilavetiyle başlamış ve 13.00'e kadar ilk oturum gerçekleştirilmiştir. Katılımcı ve tüm dinleyicilere çeşitli ikramların yapıldığı aradan sonra saat 14.00'de ikinci oturum başlamış ve 16.30'a kadar devam etmiştir. Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ahmet Önkâl'in başkanlığını yaptığı birinci oturumda tebliğci olarak,

Prof. Dr. Hüseyin Hatemi, Yrd. Doç. Dr. M. Bahaüddin Varol ve Yrd. Doç. Dr. Mustafa Öztürk, müzakereci olarak da Prof.Dr.Yusuf Işıcık ve Prof.Dr. Adnan Demircan görev almışlardır. "Ehl-i Beyt Gerçeği" başlıklı tebliğinde Prof.Dr. Hüseyin Hatemi, Ehl-i beyt'in öneminden ve müslümanların onlara tâbî olmasının gerekliliğinden bahsetmiştir. "Siyasallaşma Sürecinde Ehl-i Beyt" başlıklı tebliği ile katılan Yrd.Doç.Dr. M.Bahaüddin Varol ise, Ehl-i beyt'in kavramsal analizinden yola çıkarak, sırasıyla kavramın Hz.Peygamber ve Hulefâ-i Râşidîn dönemlerindeki görüntüsü ile Hz.Hüseyin'in şehid edilmesinden sonraki görüntüsünü örneklerle ortaya koyarak, bu süreçte kavramın tanımlanma ve anlamlandırılmasındaki değişimi ortaya koymuş, bu süreci de kavramın siyasallaşma süreci olarak tavsif etmiştir. "Tefsir Geleneğinde Ehl-i Beyt Anlayışı" başlıklı tebliği ile katılan Yrd.Doç.Dr. Mustafa Öztürk ise, üzerinde tartışmaların yoğunlaştığı Ahzâb suresi 33. ayeti ile ilgili görüşleri ileri sürülen rivayetler çerçevesinde tahlil ederek bu noktadaki farklılıklara işaret etmiştir. Şia ve Ehl-i sünnet müfessirlerin yaklaşımlarındaki temel farklılığın, Hz.Peygamber'in hanımlarının da Ehl-i beyt olup olmadığında ve Ehl-i beyt'e yüklenen anlamda düğümlendiğine vurgu yapmıştır. Müzakerecilerin katkılarıyla zenginleşen oturum tebliğcilere verilen kısa cevaplama ve değerlendirme konuşmalarıyla sona ermiştir.

Prof.Dr.Hayreddin Karaman'ın başkanlığını yaptığı ikinci oturumda ise Dünya Ehl-i Beyt Vakfı başkanı Fermani Altun, Doç.Dr.Ahmet Yaman ve Yrd.Doç.Dr.Adil Yavuz tebliğci olarak, Prof.Dr.Zekeriya Güler ile Yrd.Doç.Dr. Seyit Bahçıvan da müzakereci olarak görev almışlardır. Prof.Dr.Hayreddin Karaman'ın görüş ve değerlendirmeleriyle başlayan oturumda Fermani Altun, "Dünya'da ve Türkiye'de Ehl-i Beyt Algısı" başlıklı tebliğinde, Ehl-i beyt'in müslümanların ortak malı olduğundan yola çıkarak, Ehl-i beyt sevgisiyle bütünleşen Alevî düşüncesinin İslam'dan ayrı düşünülmeceğini, Sünnisiyle, Şiisiyle ve Alevisiyle Ehl-i beyt'e sahip çıkılması gerektiğini ifade etmiştir. Daha sonra söz alan Yrd.Doç.Dr. Adil Yavuz, "Hadis ve Sünnet Kültüründe Ehl-i Beyt" başlıklı tebliğinde Ehl-i beyt'in tanımlanması noktasında delil olarak kullanılan Kisâ hadisinin tahlil ve değerlendirmesi ile Ehl-i beyt'in önemini ortaya koyan Sekaleyn rivayeti ile ilgili önemli tespit ve değerlendirmelere işaret etmiştir. Doç.Dr. Ahmet Yaman "Ehl-i Beyt Hukuku (Yöntem ve Özel Hükümler)" başlıklı tebliğini çok kısa bir şekilde ifade ederek kullanması için verilen süreyi Hayreddin Karaman hocanın görüş ve düşüncelerini ifade etmesi için bıraktığını ifade etmiştir. Tebliğlerden sonra söz alan Prof. Dr. Zekeriya Güler ile Yrd. Doç. Dr. Seyit Bahçıvan tarafından yapılan değerlendirme ve katkılarla konunun fikhî ve hadis boyutu dinleyicilere aktarılmıştır.

Ehl-i Beyt Sempozyumu, Marife dergisinin birikim ve tecrübesiyle ortaya konulan ciddi bir faaliyet olarak kayda geçmiştir. Sempozyuma gösterilen büyük ilgi bu noktadaki emek ve birikime rağbetin ne denli büyük olduğunun bir göstergesiydi. Katılımcılar arasında Prof.Dr.Hüseyin Hatemi ile Fermani

Altun'un bulunması Ehl-i beyt konusundaki farklı algılama ve anlamlandırmanın belirginleşmesini sağlamıştır. Ortaya konulan görüş, düşünce ve deliller kavramın tanımlanmasının Kur'an ve Hadis kaynaklı sahabe yorumlarıyla şekillenen asıl şekil ve sınırının, tarihte olduğu gibi günümüzde de duygusallıktan neşet eden görüntüsüyle farklılaştığının altı çizilmiştir. Katılımcılar tarafından sergilenen farklı yaklaşımları uzlaştırma görevi de Hayreddin Karaman hocaya düşmüş, toplumumuzda oluşturulmaya çalışılan hoşgörü ve diyalog görüntüsünün bir uzantısı onun ifadelerine yansımıştır. Ancak, konunun sadece Hz.Peygamber'in hanımlarının Ehl-i beyt'e dahil olup olmadığı meselesi gibi görülmesinin çok ötesinde olduğu da bir gerçektir. İslam Tarihi boyunca Şîa ve Ehl-i sünnet arasındaki mesafenin hiç kapanmadığı dikkate alınacak olursa, bu noktadaki uzlaştırma çabalarının sonuç vermekten uzak kalacağını tahmin etmek zor olmayacaktır. Burada dikkat çekilmesi gereken şey, İslamî bir kavramın İslamî temelden uzak olarak müslümanlara benimsetilmesinin bir çok sorunu da beraberinde getireceği gerçeğidir. Bu çerçevede müslümanlardan beklenen, Kur'an ve Sünnet temeline dayalı Ehl-i beyt tanım ve yorumunu benimseyip tarih boyunca görülen ve günümüzde de görülmeye devam eden Ehl-i beyt temelli tahrif ve istismar görüntülerine karşı duyarlı olup, Hz.Peygamber sevgisinden neşet eden gerçek Ehl-i beyt sevgisini gönüllerden uzak tutmamasıdır.